

Zkušební otázky ke státním závěrečným zkouškám

Navazující magisterské studium oboru 8104T001 Divadelní věda (akademický rok imatrikulace 2016/2017 a starší)

Ke státní závěrečné zkoušce (SZZk) se mohou studující dostavit pouze po úspěšné obhajobě magisterské diplomové práce.

SZZk sestává ze tří částí: 1. teorie divadla, 2. dějiny divadla (světové nebo české divadlo) a 3. analýza divadelního představení, resp. inscenace. Studující táhnou po jedné otázce z teorie a dějin divadla, divadelní představení k analýze jim vybere zkušební komise na základě předloženého seznamu minimálně **30** zhlédnutých děl. Na písemnou přípravu mají studující 30 minut, stejná doba je vyčleněna i na samotné zkoušení (10 minut na každou část SZZk). K absolvování SZZk je zapotřebí uspět ve všech třech dílčích částech zkoušky.

Otázky

Teorie

1. Vyložte specifičnost divadla jako umění z hlediska časoprostorové determinace divadelního artefaktu. Pohovořte o teorii divadla jako prezentního umění.
2. Pohovořte o divadle jako performativním a interaktivním umění. Vyznačte, co míníme pojmem "performativní obrat" a jak chápete tělesnost divadla.
3. Vyložte pojem antropologie divadla, vymezte některé základní směry zkoumání divadelní antropologie.
4. Vyložte z teoretického hlediska společné rysy a rozdíly divadla a rozhlasu s důrazem na dramatické žánry.
5. Vyložte z teoretického hlediska společné rysy a rozdíly divadla a filmu. Pohovořte o problematice divadla v televizi a ve filmu, zamyslete se nad problematikou adaptace.

6. Charakterizujte předmět, metody a disciplíny divadelní vědy. Pojmenujte průniky s dalšími uměnovědnými disciplínami s důrazem na aktuálně řešené problémy oboru.
7. Osvětlete současné mediální koncepce divadla a uveďte jejich představitele.
8. Vyložte problematiku teorie herectví. Uveďte různé koncepce a některé významné teoretické práce.
9. Vyložte teorii dramatického textu. Uveďte, jak se proměňoval význam dramatického textu v inscenaci a některé teoretické práce k této problematice.
10. Vyložte teorii divadelního prostoru a uveďte některé koncepce teorie divadelního prostoru a scénografie.
11. Vyložte současné metody analýzy inscenačního díla.
12. Pohovořte o strukturalismu a poststrukturalismu v teoretickém myšlení o divadle.
13. Pohovořte o tendencích v současné teorii divadla. Charakterizujte jednotlivé okruhy zájmů teorie a uveďte některé významné teoretiky.
14. Osvětlete základní teze teorie teatrality a performativity, doložte je v příkladech a dílech současných světových teatrologů.
15. Vyložte proměnu dramatu a divadla v období postdramatického divadla.
16. Pohovořte o tendencích v současné divadelní historiografii, o proměnách metodologických konceptů, o současných výzkumných trendech a jejich institucionálním rámci.

Světové divadlo

1. Provedte nástin vývoje inscenační praxe v operním divadle od počátků opery jako uměleckého druhu až do současnosti.
2. Dramatika Antona Pavloviče Čechova ovlivnila podstatně ruské i české divadlo. Popište její význam.
3. Pohovořte o významu Richarda Wagnera pro vývoj moderního evropského divadla. Zahrňte do svého výkladu divadelníky z období první divadelní reformy, v jejichž tvorbě a myšlení se projevil Wagnerův vliv.

4. Charakterizujte divadelní program a inscenační experimenty v německém Bauhausu.
5. Charakterizujte divadelní reformy Adolpha Appii a Edwarda Gordona Craiga?
6. Zauvažujte o vlivu dramatiky Henrika Ibsena na moderní evropské drama.
7. Pohovořte o počátcích stylizovaného divadla v Rusku. Doložte jeho postupy na inscenační tvorbě Vsevoloda Mejercholda do roku 1917.
8. Vyložte, co v německém dramatu a divadle znamenal expresionismus.
9. Charakterizujte vliv metod Konstantina S. Stanislavského, Bertolta Brechta a Antonina Artauda na herectví 20. století.
10. Pohovořte o vývoji britského dramatu po druhé světové válce. Zhodnoťte Johna Osborna, Petera Shaffera, Harolda Pintera a dalších významných autorů v kontextu evropského divadla.
11. Nastiňte vývoj amerického dramatu v druhé polovině 20. století. Pohovořte o dramatech Tennessee Williamse, Arthura Millera a jejich inscenování na českých scénách.
12. Charakterizujte divadlo a drama v období padesátých a šedesátých let 20. století v Německu, Švýcarsku a Francii. Pohovořte o dokumentárním, existenciálním, absurdním dramatu, o vrcholných tragikomediích, uveďte dramatiky i některé divadelní tvůrce.
13. Popište podmínky vzniku off a off-off Broadway divadel a vysvětlete, jak se divadlo profilovalo v politických a společenských otázkách. Doložte své teze na příkladech z inscenační tvorby souboru Living Theatre.
14. Uveďte divadelní tvorbu Petera Brooka do kontextu vývoje světového divadla druhé poloviny 20. století. Charakterizujte a konkrétními příklady jednotlivá tvůrčí období.
15. Jedním z polských režisérů, kteří zasáhli do vývoje světového divadla, byl Jerzy Grotowski. Vyložte, v čem spočívala podstata a přínos jeho experimentů a připomeňte kontext polského divadla.

16. Popište činnost polského souboru Cricot 2 a Tadeusze Kantora a doložte jejich vliv na české divadlo sedmdesátých a osmdesátých let v oblasti happeningu, performance a studiových divadel.
17. Pohovořte o americkém avantgardním divadle a jeho vlivu na chápání prostoru, práce s loutkou, politické a sociální aspekty divadla (Open Theatre, Performance Group, Bread and Puppet a další). Vyložte přínos teoretika i praktika Richarda Schechnera.
18. Pohovořte o nástupu postmoderní a postdramatické divadelní tvorby v druhé polovině století. Charakterizujte její znaky, východiska, některé představitele.
19. Porovnejte divadelní prostor a scénografické postupy v období antiky a středověku. Zamyslete se nad jejich vlivem na moderní divadlo 20. století.
20. Popište vývoj divadelního prostoru a scénografie od renesance do konce baroka. Uveďte některé evropské reformátory divadelního prostoru tohoto období.
21. Významné změny prodělal divadelní prostor, scénografie a kostýmy v období romantismu a realismu. Vyložte jaké.
22. Charakterizujte postavení, podoby a funkce dramatického textu a postavení dramatika od antiky po klasicismus.
23. Vyložte, co je to improvizovaná komedie typů a uveďte příklady z dějin evropského divadla.
24. Vyložte, kdy, kde a z podnětu jaké význačné osobnosti se začala ustavovat dramaturgie jako svébytná umělecká funkce v rámci divadelní instituce?
25. Vyložte překladatelskou tradici Shakespeareových dramát v českém divadle a zaměřte se na její proměnu v kontextu 20. století. Uveďte některé překladatele a významné inscenace.
26. Popište počátky a rozvoj oboru divadelní antropologie v kontextu práce Eugenia Barby, Petera Brooka, Jerzy Grotowského a dalších tvůrců.
27. Jak chápete pojem hraniční, nepravidelné, alternativní divadlo? Najděte příklady tohoto typu divadla ve druhé polovině 20. století v americkém a evropském kontextu.

České divadlo

1. Popište cestu českého divadla k realismu a naturalismu. Jmenujte zásadní zahraniční podněty.
2. Charakterizujte scénografické postupy a uveďte některé období Prozatímního divadla a Národního divadla v Praze do konce 19. století.
3. Vyložte, jaké místo v české divadelní kultuře 19. století měla česká opera.
4. Charakterizujte, jak se v českém divadelním kontextu odrazily inspirativní impulzy Moskevského uměleckého divadla Konstantina S. Stanislavského a Maxe Reinhardta. Demonstrujte na tvorbě osobností, které tyto impulzy v českém divadle rozvíjely.
5. Charakterizujte historickou tradici kabaretního herectví a popište interpretační styl v českých kabaretech a avantgardních scénách první poloviny 20. století. Uveďte výrazné herecké osobnosti a jejich tvorbu.
6. Charakterizujte zahraniční východiska české meziválečné avantgardy. Shrňte význam Jindřicha Honzla jako nejdůležitějšího prostředníka těchto vlivů v českém avantgardním divadle.
7. Objasněte, jakým způsobem se české divadlo zapojilo do protifašistického boje. Uveďte na konkrétních příkladech z oblasti dramatu a inscenační tvorby.
8. Charakterizujte českou scénografii první poloviny 20. století a uveďte osobnosti, v jejichž díle se odrážely avantgardní tendence českého divadla.
9. Představte režijní koncepce v českém divadle druhé poloviny 20. století, charakterizujte jednotlivé proudy v souvislosti s dobovým kontextem i jejich historickými východisky. Ke každému přiřaďte konkrétní tvůrce a jejich tvorbu.
10. Vysvětlete pojmy autorské a osobnostní herectví v souvislosti s autorskými a studiovými scénami v českém divadle sedmdesátých a osmdesátých let 20. století. Uveďte na příkladech konkrétních osobností.
11. Vyložte, v čem se lišila dramaturgická praxe v tzv. kamenných divadlech a studiových divadlech v českém divadelním kontextu sedmdesátých a osmdesátých

let 20. století. Jak rozumíte pojmem nepravidelná dramaturgie a nepravidelný prostor? Demonstrujte na konkrétních příkladech.

12. Politická satira v dějinách českého divadla 20. století – jako žánrová forma a jako občanský protest v totalitní politické struktuře; přibližte historická východiska, podoby, představitele a jejich osudy.

13. Charakterizujte žánr muzikálu v českém divadle po roce 1945 do současnosti. Uveďte jeho historická východiska, současné tvůrce a projekty.

14. Charakterizujte intermediální tendence současného českého divadla, přibližte jejich východiska v historické tradici a představte současné osobnosti a soubory.

15. Vymezte na pozadí evropského vývoje fenomén tzv. cool dramatiky v českém prostředí devadesátých let 20. století. Doložte na komparaci témat a dramatických textů a uveďte konkrétní tvůrce a díla.

16. Charakterizujte vývojové tendence české scénografie v druhé polovině 20. století. Demonstrujte na tvorbě konkrétních osobností a divadel.

17. Charakterizujte proměny české operně inscenační praxe v souvislosti s nástupem postmoderní (činoherní) režie (režisérů) devadesátých let 20. století a demonstrujte na konkrétních příkladech.

18. Objasněte historickou tradici českého loutkového divadla, charakterizujte jeho vývojové tendence od počátků do první poloviny 20. století, demonstrujte na proměně repertoáru a tvorbě výrazných osobností.

19. Charakterizujte proměnu českého loutkového divadla od šedesátých. let 20. století, včetně dramaturgie, typu loutek, scénografie a vztahu loutky a animátora/herce. Demonstrujte na příkladu konkrétního souboru a jeho tvorby.

20. Vysvětlete pojem divadlo třetího druhu a teoreticky vymezte jeho hlavní znaky. Charakterizujte základní tvůrčí postupy v současném českém loutkovém divadle a demonstrujte na příkladu vybraného souboru a jeho tvorby.

21. Pohovořte o tradici české pantomimy a popište její vývojové trendy od konce druhé světové války; zmiňte důležité představitele. Vymezte pojem nonverbální divadlo a s důrazem na období po roce 1989 popište jeho současné podoby.

22. Pohovořte o českých divadelních režisérech, kteří se výrazně zapsali v oblasti filmové tvorby.
23. Nastiňte problematiku divadelních adaptací v českém divadle 20. století.
24. Charakterizujte počátky českého rozhlasového slovesného vysílání a doložte na příkladu konkrétních osobností a jejich tvorby, jak se postupně formovaly teoretické principy rozhlasové specifičnosti v souvislosti s původní rozhlasovou inscenací.
25. Charakterizujte období šedesátých let 20. století v rozhlasové dramatické tvorbě a sledujte společné vazby s dobovým vývojem českého divadla, včetně dramatiky a jejích témat. Demonstrujte na konkrétních příkladech rozhlasové dramatické tvorby.
26. Vymezte specifika rozhlasové tvorby a demonstrujte je na příkladu rozhlasové adaptace dramatického textu. Využijte k charakteristice některých českých rozhlasových tvůrců.
27. Charakterizujte proměnu české dramatické tvorby po roce 1989 a uveďte, jak ovlivnila inscenační praxi. Konkretizujte na příkladech.
28. Charakterizujte proměnu české divadelní kultury po roce 1989 z hlediska provozního, uměleckého i společenského. Zaměřte se na proměnu tradičního vnímání divadla a s tím související proměnu divadelní sítě. Pokuste se o typologii současného divadla.

Analýza a seznam zhlédnutých představení

Studující zkušební komisi předkládají vytištěný seznam zhlédnutých představení, který slouží jako základ pro zadání analytické otázky. V ideálním případě by měl být seznam sestavován již smyšlenkou na to, že kterýkoliv z uvedených titulů může být zvolen jako předmět analýzy. Pravidlem je, že pokud si studující táhnou otázku z dějin světového divadla, k analýze jim je přidělena česká produkce a naopak. Samotný výběr analytického přístupu nebo metody je individuální volbou každého studenta či studentky. Před zahájením zkoušení je třeba analytickou metodu specifikovat zkušební komisi.

Seznam převážně živě zhlédnutých představení, nebo v menší míře záznamů představení, by měl být vypracován na základě následujících pokynů:

- Seznam obsahuje alespoň 30 titulů.
- Představení a záznamy by měly být řazeny buď chronologicky dle data uvedení, nebo abecedně dle prvního písmena českého názvu.
- K zápisu produkcí doporučujeme dodržet následující formu: český název (rok uvedení, režie/choreografie, divadlo či soubor, případně další informace o uvedení), specifikace, zda jde o titul ke zkušební otázce nebo dle vlastního výběru.

Příklad:

Mýcení (2018, r. Jan Mikulášek, Divadlo Na zábradlí), ČD9 (= české divadlo, otázka č. 9).

Displacement (2016, ch. Mithkal Alzghair, Compagnie Hek-Ma, viděno na festivalu 4+4 dny v pohybu, 2018), SD6 (= světové, otázka č. 6).

Komedie o umučení (1965, r. Evžen Sokolovský st., Státní divadlo Brno, záznam), VV (= vlastní výběr).

Nedostatečný nebo nedůsledně zpracovaný seznam zhlédnutých představení nebo záznamů může být důvodem k nepřipuštění k SZZk.